

- b) njehsoni pH e përzierjes 2 pikë
 c) njehsoni nxehtësinë e çliruar Q(për 1 mol) duke ditur se kapaciteti i kalorimetrit është $C_p = 4,184 \text{ J/g}^\circ\text{C}$ 1 pikë
 d) krahasoni ΔH e reaksionit me nxehtësinë Q 1 pikë
 ($\Delta H_{f \text{NH}_4\text{OH}} = -80.8 \text{ kJ/mol}$; $\Delta H_{f \text{HCl}} = -167.2 \text{ kJ/mol}$; $\Delta H_{f \text{H}_2\text{O}} = -285.8 \text{ kJ/mol}$; $\Delta H_{f \text{NH}_4\text{Cl}} = -314.5 \text{ kJ/mol}$)
 ($K_b = 1 \times 10^{-5}$; $K_a = 1 \times 10^{-14}$)

Zgjidhje

- a) reaksion asnjësimi $\text{NH}_4\text{OH} + \text{HCl} = \text{NH}_4\text{Cl} + \text{H}_2\text{O}$
 b) pH itretësirës varet nga hidroliza e kripës NH_4Cl , (mjedisi është acid).

$$K_{\text{NH}_4\text{Cl}} = \frac{K_a}{K_b} = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{NH}_4\text{OH}]}{[\text{NH}_4^+]}$$

$$n = C_M \cdot V = 2 \times 0.050 = 0,1 \text{ mol}$$

pas asnjësimi kemi:

$[\text{NH}_4\text{Cl}]$	$[\text{NH}_4\text{OH}]$	$[\text{H}_3\text{O}^+]$
0.1M/0.1litra = 1M	0	0
-x	+x	+x
1-x	x	x

Zëvendësoni dhe gjeni $[\text{H}_3\text{O}^+]$:

$$\text{pH} = -\log [\text{H}_3\text{O}^+]$$

c) $Q = C_p \cdot m \cdot \Delta t = 4,184 \text{ J} \cdot 113,6 \text{ g} \cdot 10,3^\circ\text{C}$, pastaj njehsoni Q për 1mol.

$$d) \Delta H_r = \{ \Delta H_{f \text{NH}_4\text{Cl}} + \Delta H_{f \text{H}_2\text{O}} \} - \{ \Delta H_{f \text{NH}_4\text{OH}} + \Delta H_{f \text{HCl}} \}$$

3. Jepen numrat atomikë: Z = 6, Z= 8, Z= 9, Z = 14, Z= 16, Z= 32, Z= 34, Z= 17

- a) përcaktoni periodën dhe grupin ku ndodhen këta elemente 2 pikë
 b) shkruani formulat e oksideve që ata formojnë 1 pikë
 c) krahasoni vetitë oksiduese dhe reduktuese të elementeve që ndodhen në të njëjtin grup 1 pikë
 d) renditni elementet sipas variacionit të rritjes së rrezes brenda periodës dhe brenda grupit 1 pikë

Zgjidhje

Do të ndiqet kjo procedurë

- Shkruhen konfigurimet elektronike të atomeve(janë elemente të grupeve A)
- Në baze të numrit të elektroneve në nivelin e jashtëm përcaktohet grupi dhe valencat
- Perioda përcaktohet nga numri i nivelit të fundit në atom
- Shkruhen formulat e oksideve bazuar në valencat e përcaktuara
- Krahasohen vetitë për elementet që ndodhen në një grup
- Variacioni i rrezes brenda periodës(zvogëlohet nga e majta në të djathtë)
 Perioda e 2 $Z = 6, Z= 8, Z= 9$
 Perioda e 3 $Z = 14, Z= 16, Z= 17$
 Perioda e 4 $Z= 32, Z= 34$
- Variacioni rrezes brenda grupit (rritet nga lart poshtë)
 Grupi IVA $Z = 6, Z = 14, Z= 32$
 Grupi VIA $Z= 8, Z= 16, Z= 34$
 Grupi VIIA $Z= 9, Z= 17$

4. Jepen të dhënat:

Numri i reaksionit	Reaktantët	Produktet
1	dioksid mangani + hidroksid kaliumi + oksigjen	ujë + manganat di kaliumi
2	nitrat argjendi + hidroksid natriumi	oksid argjendi + nitrat natriumi + ujë

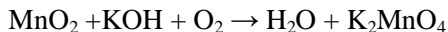
3	acid sulfurik + karbon	dioksid karboni + dioksid sqfuri + ujë

- a) përcaktoni agjentin oksidues dhe agjentin reduktues në reaksionet redoks 3 pikë
 b) vendosni koeficientët 2 pikë

Zgjidhje

Ndiqet procedura

- shkruhen reaksionet

- vendosen numrat e oksidimit dhe përcaktohet se reaksioni i dytë nuk është redoks
- përcaktohen elementet që kanë ndruar numrin e oksidimit në reaksionet redoks
- ndërtohen skemat e këmbimit elektronik
- barazohen elektronet e dhëna me ato të marra
- vendosen koeficientet

5. Në 25°C, në një tretësirë ujore, përqendrimi i joneve hidron është sa dyfishi i joneve hidrokside.

Njehsoni pH dhe pOH e tretësirës (log 1,42 = 0,152)

3 pikë

Zgjidhje

$$[\text{OH}^-] = x$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = 2x$$

$$2x^2 = 10^{-14}$$

$$\text{pH} = -\log 2x = -\log 1.42 \cdot 10^{-7}$$

$$\text{pOH} = 14 - \text{pH}$$

6. Numri atomik i një elementi është Z = 25. Përcaktoni:

a) numrin e elektroneve që kanë vlerë të l=1, m = +1, s = - 1/2

1 pikë

b) numrin atomik të atomeve izoelektronike me jonet e këtij elementi

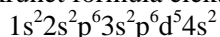
1 pikë

c) ngjashmëritë dhe ndryshimet e atomit të këtij elementi me atomin e elementit që e ka Z = 35

Zgjidhje

Ndiqet procedura

Shkruhet formula elektronike

Të gjitha nënivelet p kanë vlerë të l=1

Tek 2p⁶ dhe 3p⁶ kemi nga 1 elektron që kanë vlerë l=1, m = +1, s = - 1/2 (gjithsej 2 elektrone)

Z= 25 formon jonet X²⁺ (më të qëndrueshme)

25e⁻ - 2e⁻ = 23, atomi izoelektronik duhet të ketë 23 elektrone

dmth Z=23 janë atomet izoelektronike

Z=35 është element i grupit VIIA, ndërsa Z=25 është element i grupit VIIB, bazuar në teorinë e mësuar gjatë viteve shkollore argumentoni ngjashmëritë dhe ndryshimet

1 pikë

7. Në tabelën e mëposhtme plotësoni kolonat bosh:

Formula kimike	Përbërje molekulare	Përbërje jonike	Forcat ndërmolekulare	Përbërje që ndodhen dhe në gjendje të gaztë	Strukturat sipas Ljuisit, atomi qendror, ÇL dhe ÇV e tij
HF					
H ₂ S					
CH ₃ Cl					
BeCl ₂					
pikët	1pikë	1pikë	3pikë	1pikë	3pikë

($EN_{Cl} = 3.16$, $EN_H = 2.1$, $EN_F = 4$, $EN_C = 2.5$, $EN_S = 2.5$, $EN_{Be} = 1.3$))

Zgjidhje

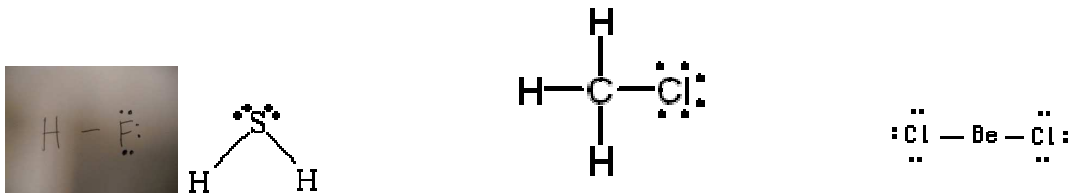
Ndiqet procedura

Percaktohen ΔEN dhe karakteret e lidhjeve kimike, forcat ndërmolekulare etj

- Përbërje molekulare $HF_{(g)}$, $H_2S_{(g)}$, $CH_3Cl_{(l)}$
- Përbërje jonike $BeCl_2$

Percaktohen atomet qendrore si S, C, Be

Ndërtohen strukturat e Ljuisit

8. 100ml tretësirë ujore 0.2M e një kripe të hekurit tre valent (III) me ngjyrë të verdhë, përzihet me 0,1 litra tretësirë 0,3M KSCN që përmban jone pa ngjyrë. Ndodh reaksioni dhe ngjyra e tretësirës fillon të bëhet e kuqe e errët. Mbas një farë kohe vihet re se ngjyra e tretësirës nuk ndryshon dmth është vendosur gjendje ekuilibri që përfaqësohet nga reaksioni: $Fe^{3+} + SCN^{-} \leftrightarrow FeSCN^{2+}$

- njehsoni vlerën e konstantes së ekuilibrit, kur dihet se deri në gjendjen e ekuilibrit ka kaluar në produkt 40 % e joneve të hekurit. 3 pikë
- percaktoni kahun e zhvendosjes së ekuilibrit në se ulim përqendrimit e joneve $FeSCN^{2+}$ 1 pikë
- tregoni në cilin kah zhvillohet reaksioni në se zbehet ngjyra e kuqe në tretësirë. 1 pikë

Zgjidhje

a) $n_{Fe^{3+}} = C_M \cdot V = 0.2 \times 0.1 \text{ litra} = 0,02 \text{ mol/l}$

njehsojmë sa mol jone hekur ka hyrë në reaksion $40/100$ e $0.02=0.008$

$[Fe^{3+}]$	$[SCN^{-}]$	$[FeSCN^{2+}]$	Vlera e K
Fillstar 0,02	0,03	0	K= 0,008 / 0,012 x 0,022
- 0,008	-0,008	+0,008	
0,012	0,022	0,008	

- nga e majta në të djathtë(reaksioni i drejtë)
- nga e djathta në të majtë(reaksioni i zhdrejtë)

9. Një përbërje A vepron me një përbërje B dhe jep përbërjen C. Masa molare e përbërjes C është 102g/mol. Përbërja A shfaq veti acide më të forta se përbërja B. Nga oksidimi i përbërjes A përfitohet CO_2 dhe H_2O ndërsa nga oksidimi i përbërjes B në prani të substancave oksiduese përfitohet aldehid. Përbërja C që formohet është e ngopur dhe ka veti të hidrolizohet.

- percaktoni formulat molekulare dhe strukturore të përbërjeve C, A, B. 4 pikë
 - njehsoni masën në gram të NaOH që nevojitet për të hidrolizuar 0.25 mol përbërje C. 1 pikë
- ($Ar_{Na}=23$; $Ar_H=1$; $Ar_O=16$)

Zgjidhje

a)

Përbërja C rrjedh nga dy përbërje me veti acide të ndryshme dhe gjithashtu ka veti të hidrolizohet. Përbërja B oksidohet dhe jep aldehid dmth ajo është alkool, përbërja A është acid se oksidohet dhe jep CO₂ dhe H₂O (dmth shkalla e fundit e oksidimit të një acidi).

Formulat molekulare të përbërjeve A dhe B sipas rradhës janë:

R-COOH dhe R-OH

Kemi acidi A + alkooli B = esterin C ose me formulë e paraqesim:

R-COO-R

Njehsojmë masën e dy radikaleve meqënëse dimë masën molare të esterit 102g/mol dhe masën e grupit –COO- që është 44g

$$m2R = 102 - 44 = 58g$$

Meqënëse përbërja C është e ngopur shënojmë $2R = 2C_nH_{2n} + 1 = 58g$

Njëssojmë “n” duke zëvendësuar në formulën e mësipërme masat molare të karbonit dhe hidrogjenit. Marim shprehjen: $2 \times 12n + 2 \times 2n + 2 = 58$

$$28n = 56 ; \quad n=2$$

Bazuar në vlerën e n-së formula e përgjithshme e esterit C është: C₅H₁₀O₂. Për këtë formulë mund të shkruajmë dy formula racionale:

C₂H₅ – COO – C₂H₅ ose CH₃ – CH₂ – CH₂ – COO – CH₃

Përbërja A	Përbërja B	Përbërja C
I) C ₂ H ₅ – COOH	I) C ₂ H ₅ OH	C ₂ H ₅ – COO – C ₂ H ₅ ose
II) CH ₃ – CH ₂ – CH ₂ – COOH	II) CH ₃ OH	CH ₃ – CH ₂ – CH ₂ – COO – CH ₃

b) dhe c) kryeni veprimet në bazë të procedurave të njohura mbi njehsimet

10. Plotësoni në një tabelë krahasuese vetitë kimike, ngjashmëritë dhe ndryshimet në veti për alkanet, alkenet, alkinet.

Alkane	Alkene	Alkine	Ngjashmëri	Ndryshime

5 pikë

Zgjidhje

Bazuar në njohuritë e mara gjatë viteve nxënësi duhet të shkruajë

reaksionet e zëvendësimit tek alkanet, adicionit tek alkenet e alkinet, djegies për përfaqësues të tre grupeve, veprimin ose jo me ujin e bromit dhe permanganatin e kaliumit

Totali 50 pikë